

Žalitev in izzivanj ne dovolimo

Iz statuta sovodenjske občine mora izginiti vse, kar je v zvezi s slovenščino! Tako je odredil pristojni nadzorni odbor, ki bedi nad zakonitostjo aktov krajevnih uprav (občin, pokrajin). Iz temeljne občinske listine naj bi kratkomalo izginil jezik, ki ga govori ogromna večina prebivalcev občine Sovodnje ob Soči. O

DRAGO LEGIŠA

tem nezaslišanem stališču nadzornega odbora je v sovodenjskem občinskem svetu pred dnevi poročal sam župan Primožič.

Kdor ne pozna tukajšnje stvarnosti, sploh ne more verjeti, da se kaj takega dogaja na pragu tretjega tisočletja, v državi, ki se ima za zibelko prava in ki v zadnjem času v mednarodnem svetu samo sebe celo postavlja za zgled, kar zadeva ravnanje z narodnimi manjšinami.

Kot zgovorno kaže primer sovodenjske občine, je resnica povsem drugačna. Kaže celo, da bo taisti odbor v kratkem zapisal smrti tudi vse, kar je v zvezi s slovenščino, v statutih števerjanske in doberdobske občine, se pravi v ostalih dveh občinah na Goriškem, kjer je slovenščina prav tako kot v Sovodnjah jezik ogromne večine občanov.

Izvajanj omenjenega odbora ne bomo na tem mestu niti navedli in še manj izpodbijali. Smatramo jih namreč za grobo žalitev in pravo pravcato izzivanje vsega našega slovenskega ljudstva v deželi Furlaniji Julijski krajini. Spomeniki, raztreseni po domala vseh naših večjih vaseh, praviloma navajajo tudi imena padlih; naj si jih gospodje iz omenjenega odbora kar ogledajo in naj jih tudi preštejejo! Preveč je teh imen, da bi mi zdaj trpeli in dovolili žalitve ter izzivanja. Naši očetje, stari očetje in bratje ter sestre niso žrtvovali svojih življenj za kakšne peterokrake zvezde — četudi jih je tu pa tam videti — temveč za to, da bi bili svobodni, da bi se rešili pred narodno smrtjo, kateri smo bili od fašizma zapisani, da bi to-

POLITIČNA STVARNOST IN NAČELA

Vsi vemo, da so načela velikega pomena, ne samo v ideologijah, ampak tudi v stvarni in vsakdanji politični praksi. O tem so že v davnih časih razpravljali politični misleci, o tem pa priča tudi vsakodnevno politično in družbeno življenje. Posebej še, ko se med načeli in praktično politično stvarnostjo odpirajo razpoke. Marsikdaj se vse to kaže v nekaki »realpolitik«, ki večkrat zelo pragmatično, če ne že oportunistično obravnava stvari in dogodke. Zgodi pa se lahko tudi, da taka politika prezre v svoji ozkosti in nezrelosti tudi ali še zlasti zgodovinske trenutke, ki bi narekovali vse drugačne vidike in korake.

Nekaj podobnega odraža sedanja politična linija Združenih držav Amerike do krize v nekdanji Jugoslaviji, in to najprej do same vojne v Sloveniji in kasneje

merjave. Sedanja ameriška politika sicer slovi po svoji pragmatičnosti in lahko je razumeti, da se mora predsednik Bush vsaj najmanj slabo prerivati med izolacionisti in interventisti, med konservativci in liberalci, ki so seveda prisotni v obeh glavnih ameriških strankah. Pa še boji s kongresom, z ekonomsko krizo in še čim drugim. In novemberske predsedniške volitve! Res pa je tudi, da so podobna vprašanja pestila bolj ali manj vse predsednike ZDA. In prav ti so nekoč zelo drugače gledali na podobna vprašanja, pa tudi na zgodovino in usodo malih narodov, kot je, recimo, slovenski.

Spomnimo lahko najprej na velikega ameriškega političnega misleca iz prvih časov obstoja ZDA konec 18. stoletja in začetka 19. To je bil znani Thomas Jefferson (tudi kasnejši predsednik), ki je dal kot zgled prve zgodovinske demokracije prav karantansko (torej slovensko) ustoličenje vojvod s strani kmetov in ljudskih predstavnikov. Ali naj sedaj Amerika, ki so jo tako mojstrsko oblikovali ljudje kot Was-

a.b. IIII 2

Nilde Iotti o manjšinah

V petek, 24. in soboto, 25. t.m., se je v naših krajih mudila predsednica italijanske poslanske zbornice Nilde Iotti, ki se je med drugim v Trzinu in Trstu srečala s predstavniki slovenske manjšine v Italiji in zastopniki Italijanske unije. Vprašanje manjšin, je med drugim dejala, je treba obravnavati načelno ob upoštevanju splošno veljavnih principov o zaščiti etničnih skupnosti, glede na različne razmere pa načela recipročnosti po njenem ni mogoče avtomatično sprejemati...

(foto M. Magajna)

Predlog za spremembo volilnega zakona

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je v deželnem svetu vložil zakonski predlog vsedržavnega značaja, ki naj izpopolni 13. člen deželnega statuta. Po tem predlogu naj bi deželni svet vključil v besedilo svojega volilnega zakona normo, ki naj zagotovi prisotnost vsaj enega svetovalca v deželnem svetu, izvoljenega na listi slovenske manjšine. Vsedržavni zakon je potreben, je poudaril Brezigar, predvsem zato, da bi se v deželnem svetu zagotovilo avtonomno zastopstvo slovenske manjšine, ki naj ne bo vezano na interese vsedržavnih strank.

Svetovalec Brezigar je v spremnem besedilu k zakonskemu predlogu med drugim zapisal, da so v raznih evropskih državah podobni zakoni že v veljavi, mnoge druge države pa o tem resno razmišljajo. Tudi v Italiji že obstajajo norme, ki omogočajo izvolitev manjšinskih predstavnikov v zakonodajne skupščine. Med temi Brezigar omenja določila za senat in

poslansko zbornico, ki so v veljavi v Dolini Aosta, zagotovljeno zastopstvo za ladinsko narodnostno skupnost v svetu bocenske pokrajine ter posebne norme za liste nemške, francoske in slovenske manjšine za izvolitev italijanskih poslancev v Evropski parlament.

Tudi v drugih državah je podobnih zakonov nešteto, piše še svetovalec Brezigar. Kot primer naj omenimo zakone v korist danske manjšine v Nemčiji in nemške na Danskem, dober zgled pa sta tudi republiki Slovenija in Hrvaška. Ustava Republike Slovenije na primer zagotavlja italijanski in madžarski manjšini na svojih tleh samostojno zastopstvo v parlamentu ne glede na številčnost obeh etničnih skupnosti. Tudi volilni zakon, ki ga pripravljajo v Avstriji, zaključuje Brezigar, bo po vseh predvidevanjih vseboval posebna določila za izvolitev manjšinskih predstavnikov v deželne svete in tudi v dunajski parlament.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 2. februarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojano; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Miki« 1. del (Pavle Zidar); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Mario Uršič: »Franc in njegovi«; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Z naših prirediteljev.

■ PONEDELJEK, 3. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1918-1941; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Umetniki pred ogledalom; 12.40 Naša pesem: Dekliški zbor Kulturno umetniškega društva Domžale; vodi Karel Leskovec; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Veselo na otroškem valu; 15.30 Tanja Rebula: Rodinov poljub; 16.00 Mi in glasba: Orkester ljubljanske opere vodi Lovrenc Arnič; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simon iz Ruta — ob petdesetletnici drugega tržaškega procesa.

■ TOREK, 4. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Alpe Jadran; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Polraž otrok in njihove usode v današnji družbi; 12.40 Naša pesem: Dekliški zbor Glasbene matice iz Trsta vodi Stojan Kurec; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mi in glasba: Orkester ljubljanske opere; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ SREDA, 5. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Male neznane države; 12.40 Naša pesem: Učiteljski ženski zbor iz Tolmina vodi Vera Clemente-Kojić; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Iz preteklosti v sedanjost; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ ČETRTEK, 6. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.40 Dvajset minut z...; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.40 Naša pesem: Učiteljski ženski zbor iz Tolmina vodi Vera Clemente-Kojić; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Spoznajmo Slovenijo; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja: Trst, decembra 1941. Ob 50-letnici drugega tržaškega procesa.

■ PETEK, 7. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Indija-Koromandija: 12. potovanj po nezavarovanih stezah; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Pravljičice... pravljice... pravljice...«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Mi in glasba: Godalni kvartet Glasbene matice; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 8. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.30 Cigani ne kradejo pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Oddaja iz Režije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Alpe Jadran.

Nova zmaga slovenstva in demokracije

Mednarodno priznanje Slovenije predstavlja novo zmago slovenstva in demokracije. Tako je izzvenela razprava na zasedanju deželnega sveta Slovenske skupnosti 22. januarja v Devinu. Vodil ga je predsednik Marjan Terpin, posvečeno pa je bilo pripravi na bližnji deželni kongres in razpravi o najbolj aktualnih političnih in narodnih vprašanjih.

Deželni svet Ssk je obsodil zadržanje italijanske strani na pogajanjih med Slovenijo, Italijo in Hrvaško o manjšinski zaščiti. Rim še vedno ni izpolnil svojih obvez do slovenske manjšine in je, žal, skušal izkoristiti svojo pogajalsko moč, da bi svoje mednarodne obveznosti zmanjšal. Pogajanja je treba nadaljevati, in to na enakopravni ravni. Ssk pa je ponovno izrekla priznanje slovenskim oblastem, da so upoštevale mnenje manjšine. Tako sodelovanje bi moralo biti

pravilo v odnosih med matico in zamejstvom. V razpravi je bilo poudarjeno, da gre pri vsej zadevi za pomembno nacionalno vprašanje, ki ni mogoče opraviti s strankarskimi ali osebnimi razhajenji v Sloveniji. Ssk je hvaležna za dosledna stališča in skrb za našo narodnostno skupnost.

O razrešitvi deželne krize je poročal deželni svetovalec Bojan Brezigar. V razpravi je bilo izraženo zadovoljstvo, da je bila potrjena obveza za hitro izglasovanje deželnega zakona o Krasu. Glede volilne preosnove bo Ssk vztrajala, da se manjšinam zajamči zastopstvo v izvoljenih telesih.

O pripravi na parlamentarne volitve sta poročala Andrej Bratuž, kar zadeva stike s strankami manjšin, in Ivo Jevnikar, kar zadeva pobudo Ssk o iskanju skupnih nadstrankarskih slovenskih kandidatov. V teku so pogovori, Ssk pa bo o tem odločala na deželnem kongresu v Gorici. Datum je Ssk iz tehničnih razlogov prenesla za teden dni, tako da bo kongres 8. in 9. februarja. Prvi, sobotni del, s poročili dosedanjega vodstva, pozdravi, izročitvijo odličij Ssk in spremembami pravil bo na razstavišču Espo-mego.

* * *

V četrtek, 30. januarja, je predsednik vlade Andreotti govoril v parlamentu in sporočil, da se je po njegovem redno zaključila sedanja parlamentarna doba. Nove državnozbornske volitve bodo, kot vse kaže, 5. aprila.

* * *

Predsednik slovenske vlade Lojze Peterle je s sodelavci bil na obisku v Bonnu, kjer ga je sprejel kancler Kohl. V teh dneh bo dospela v Slovenijo številna delegacija iz Nemčije in se pogovarjala o gospodarskem sodelovanju s Slovenijo.

Pojasnila Foruma Slovencev videmske pokrajine

Forum Slovencev videmske pokrajine je v preteklih dneh poslal uredništvom slovenskih občil tiskovno poročilo, v katerem se pritožuje nad »sistematičnim in dolgotrajnim zavajanjem javnega mnenja, ki so si ga privoščili vodje nedavno ustanovljene Zveze Slovencev videmske pokrajine«. Ustanovni odbor Forum-a zato v svojem poročilu pojasnjuje, da je slovenskih organizacij v videmski pokrajini 29 in ne 35, kot navajajo vodje Zveze. Od teh je 11 uradov, zavodov, uredništev, družnic itd, od preostalih 18 društev, krožkov, pevskih zborov pa jih je 5 odklonilo sodelovanje pri ustanavljanju nove organizacije. Od 13 društev, ki pri vsem tem odštevanju še ostajajo, so mnoga že dolga leta popolnoma neaktivna (nekatera so bila celo, tako piše, zlonamerno priklicana k življenju). Za vse ostale, piše še v tiskovnem poročilu, pa je pristop k Zvezi vsekakor nepreverljiv, tudi zaradi spremenljive politične podobe, ki je značilna za to Zvezo.

Ustanovni odbor Foruma Slovencev videmske pokrajine se v zapisu pritožuje tudi nad »strogo cenzuro, ki jo izvajajo uredništva zamejskega tiska«, zaradi katere so bila javnosti prikrita številna nesoglasja, in ob koncu poziva obe krovni organizaciji, naj tudi Forumu omogočita možnost delovanja ter tako preprečita »absurdno situacijo monopolne prevlade nad strukturami in sredstvi, ki si jih lasti omenjena Zveza. Le iz svobodnega razvoja demokratične in konstruktivne politično-programске dialektike med Forumom in Zvezo bo lahko izšlo ustrezno zastopstvo,« piše še v tiskovni noti.

Politična stvarnost...

hington, Jefferson ali Lincoln, pozabi na te svoje vzore in se preda politični zaslepljenosti trenutnih (ne razumemo kakšnih) koristi? Bo še nadalje z glavo v pesku zanikala že široko mednarodno priznane stvarnosti?

Še en primer velikega ameriškega predsednika našega stoletja. To je bil Woodrow Wilson, ki je proti koncu prve svetovne vojne predstavil svojih zgodovinskih štirinajst točk. Med temi je takrat (in danes) pogumna zahteva po samoodločbi narodov, ki je potem utrla pot novim nacionalnim državam. Dobro bi zato bilo, da bi se tudi danes Bela hiša spomnila na te Wilsonove točke, s katerimi so se pravzaprav ZDA tako pozitivno vključile v svetovno politično areno in se tako rešile izolacionizma.

Knez Metternich je nekoč dejal, da je imaginacija sovražnica zgodovine. Vendar pa bi nekaj več fantazije tudi Združenim državam danes bolj na široko odprlo vrata zgodovine, ki je še v teku...

* * *

Žalitev in izzivanj...

rej ohranili svoj jezik, kulturo, tradicije, skratka ostali zvesti svoji narodni biti.

V tem pogledu med manjšino ni razlik. Zнала bo kot en mož braniti s krvjo pridobljene pravice, kot bo tudi znala ustrezno odgovoriti na žalitve in izzivanja. V mednarodnem svetu pa bo s prstom pokazala, kdo je tisti, ki v tem predelu Evrope neti sovražstvo in ščuva k nestrpnosti.

Manjšinska problematika v deželnem zboru

Novi predsednik deželne vlade Furlanije Julijske krajine, odvetnik Turello, je v svojih programskih izjavah omenil tudi problematiko zaščite slovenske manjšine. V tej zvezi je dejal, kako meni, »da se ne more odlašati z odobritvijo ukrepa, ki naj pravično in uravnoteženo zaščiti zakonita pričakovanja slovenske manjšine«. Pri tem se je skliceval na vladni zakonski osnutek in poudaril, da bi se moral čimprej izčrpati ustrezni parlamentarni postopek.

Obširno pa je o tem vprašanju v deželnem zboru govoril deželni svetovalec Slovenske skupnosti Brezigar, ki je grajal dejstvo, da vlada in parlament še nista rešila problema zaščite Slovencev v Italiji. Grajal je zlasti ravnanje vlade, ki je pred dnevi celo zatajila eno svojih listin v zvezi z našo manjšinsko problematiko, tako je pod vplivom tržaških nacionalističnih krogov. Svetovalec Brezigar se je izrekel proti vsakemu nadaljnjemu odlašanju pri reševanju tega problema. »Gre za resno vprašanje — je dejal — ki ga je treba resno in čimprej rešiti«. Vladni zakonski osnutek je le izhodišče za pravično in pošteno zaščito pravic slovenske narodne manjšine v Italiji. V tej zvezi bo Ssk posredovala vsem italijanskim demokratičnim političnim silam pripombe k omenjenemu zakonskemu osnutku z željo in v pričakovanju, da jih bodo te sile upoštevale in pomagale urediti za slovensko manjšino v Italiji življenjsko vprašanje.

Pogovor s Frankom Guštinom

Mladi pred deželnim kongresom Ssk

Pod geslom »Subjekt v novih časih« se bo v sredo, 8. februarja, v Gorici pričel 7. deželni kongres Slovenske skupnosti. »Vedno smo trdili, da mora biti manjšina subjekt« je razložil deželni tajnik stranke Ivo Jevnikar. »Novost pa je v tem, da so drugačni časi, v katerih živimo, kar se je pokazalo tudi pri nedavnih tristranskih pogajanjih. V novih časih mora manjšina odigrati predvsem svojo povezovalno vlogo...«

O deželnem kongresu smo se pogovorili s Frankom Guštinom, univerzitetnim študentom, ki je bil pred nedavnim izvoljen za predsednika Mladinske sekcije Slovenske skupnosti.

mov v tem oziru ni. Menim namreč, da so mladi dobro zastopani v stranki, saj predstavljajo dobro četrtino novega tržaškega pokrajinskega sveta. Seveda pa se tu zastavlja vprašanje, kakšno težo imajo v programih in delovanju stranke vprašanja, ki zanimajo mlado generacijo. V mislih imam predvsem šolstvo, zaposlenost, šport in kulturo.

Kaj bi bilo treba storiti, da bi se mladi v večjem številu odločali za aktivno delovanje v stranki?

Mislim, da je bilo glede tega storjenih precej korakov naprej. Mladinska sekcija je bila v zadnjih letih dokaj aktivna. Uspelo ji je organizirati nekaj akcij, ki so nedvomno prispevale k temu, da je celotna stranka pridobila pozitiven imidž. V okviru Mladinske sekcije deluje, za naše razmere, lepo število mladih. Ti predstav-

ljajo kapital, ki ga je treba vložiti v konkretne projekte na raznih področjih. Vsekakor bo to, kljub prelomnim časom in novim možnostim, precej težavno delo, saj se pri vključevanju mladih v politično delovanje pojavlja velik problem in sicer odbijajoč prizvok, ki ga ima že sam pojem oziroma še sama beseda politika.

Kakšna usoda čaka manjšino in kaj si glede na zadnje dogodke lahko obeta Ssk?

Po mojem mnenju obstajajo precejšnje možnosti, da bodo tektonski premiki, ki so v zadnjih letih zaobjeli staro celino in našo širšo okolico, dodobra pretresli tudi naše zamejstvo, kot se je v tem stoletju že nekajkrat zgodilo. (Tu mislim predvsem na pretekle negativne posledice dogajanj v bivši SFR Jugoslaviji.) Vsekakor pa sem prepričan, da se nam sedaj, kljub zamujenim desetletjem, odpira možnost, da zaživimo kot 'normalna' jezikovna manjšina s svojo matično državo, ki se za nas

OBČNI ZBOR SLORI-ja

V četrtek, 23. t.m., je bil v Trstu izredni in redni občni zbor Slovenskega raziskovalnega inštituta. Na izrednem občnem zboru so člani odobrili novi statut, na rednem pa med drugim izvolili novi upravni svet, nadzorni odbor in člane raziskovalnega sveta.

Za predsednika je bil potrjen prof. dr. Aljoša Volčič, za podpredsednika pa je bil izvoljen prof. dr. Aleš Lokar. Ravnatelj inštituta še ni bil imenovan.

zavzema brez dvojnih meril in brez skritih ciljev. V ta kontekst se postavlja nova aktivna politika Ssk, ki mora predstavljati, kljub zunanjim zavirajočim činiteljem, bistveni dejavnik pri vzpostavljanju evropskih standardov zaščite naše manjšine.

Katera vprašanja bi moral deželni kongres, po tvojem mnenju, še posebej obravnavati?

Mislim, da je problemov kar precej. Že sama organizacija dela, operativnost na raznih področjih in kadrovska sestava so važne teme poleg seveda politične vloge, ki naj bi jo Ssk imela v sklopu slovenske manjšine. Po mojem mnenju bi si morali predvsem prizadevati za boljšo organiziranost delovanja stranke, ki bi morala biti čim bližja problemom ljudi. Poleg tega se seveda postavlja problem prisotnosti Ssk v konkretnih situacijah. S tem ne mislim samo na tako imenovane »velike teme«, kot so mediji, gospodarstvo, odnosi z matico, krovne organizacije, pač pa tudi na manj odmevna vprašanja, kot npr. aktivna zaščita interesov slovenskega človeka na podeželju. Dejstvo je, da je politika izven krogov Ssk namerno prezirala to problematiko in nekako le pasivno ščitila naše ljudi pred raznimi pritiski. Prepričan sem, da bo treba predlagati take politične in gospodarske rešitve, ki bodo našim ljudem zagotavljale dobre življenjske razmere v njihovem domačem kraju, na našem avtohtonem ozemlju.

Se ti zdi, da imajo mladi v stranki omejen »manevski prostor«?

Če se le malo ozremo na ostale stranke, lahko opazimo, da so spori in različna mnenja med mladimi in »člani« dokaj pogosta. Mislim, da v Ssk večjih proble-

V DSI o istrskem vprašanju

V Društvu slovenskih izobražencev je bil v ponedeljek, 27. t.m., govor o istrskem vprašanju. Predaval je domačin dr. Milan Gregorič, ki je orisal problem s stališča slovenskih Istranov. Gost DSI je kritično ocenil ekstremistične zahteve po ustanovitvi avtonomne istrske regije ter pred nedavnim ustanovljeni Istrski demokratični zbor. Na začetku, je dejal predavatelj, smo imeli do njega simpatijo, kasneje pa je ta organizacija pokazala drugačen obraz z napadom na mejo, na slovensko vlado, z zagovarjanjem skrajnega regionalizma ipd. Kazalo je, da so se je polastile sile, ki so kovale svoje načrte v škodo Sloveniji in Hrvaški.

Milan Gregorič je tudi povedal, da so bili Slovenci v Istri v »najbolj vročih« trenutkih zaskrbljeni nad usodo svoje zemlje. Oddahnili so si po mednarodnem priznanju Slovenije. Sedaj, je zaključil predavatelj, se Istrani pripravljajo na nove izzive, ki jih prinaša vključevanje v zahodni svet. Ti vplivi že pljuskajo čez mejo; kot primer je dr. Gregorič navedel dnevnik *Piccolo*, ki bo preplaval Istro in Pri-

moški dnevnik, ki naj bi preplaval Slovenijo (zanj še ne vemo niti, kako bo usmerjen, je poudaril gost DSI). To odpira nova vprašanja in Istrani bodo morali te izzive sprejeti, obenem pa razviti obrambne mehanizme za ohranitev lastne identitete.

beri - širi - podpiraj
NOVI LIST
tednik slovenske manjšine

Predkongresna razprava Mladinske sekcije Ssk

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti je s svojimi člani že vrsto let aktivno prisotna v vseh strankinih organih tako na pokrajinski kot tudi na deželni ravni, zato se je njeno vodstvo odločilo, da priredi v petek, 31. januarja, ob 20.30 v Jamljah mladinsko predkongresno razpravo, na katero so vabljeni vsi člani MS-Ssk, prijatelji in somišljeniki, da bi se pogovorili o dosedanjem opravljenem delu, o vlogi slovenske mladinske politike ter o bodočem delovanju. Veliko pozornost pa bodo predvsem posvetili ocenam in predlogom, ki bi jih mladi radi iznesli na deželnem kongresu Ssk, ki bo v Gorici 8. in 9. februarja.

**SUBJEKT
V NOVIH ČASIH
7.**

**deželni kongres
SLOVENSKE SKUPNOSTI**

Razstavišče ESPOMEGO v Gorici
sobota, 8. februarja 1992, ob 16. uri

MLADINSKA SEKCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

vabi svoje člane, prijatelje in somišljenike na

PREDKONGRESNO RAZPRAVO

ki bo v Jamljah v petek, 31. januarja, ob 20.30.

Za informacije kličite na tel. št. 040/362628.

Ivanu Breclju v spomin

Gospoda Ivana Breclja ni več. Odšel je nenadoma, nepričakovano, mnogo prezgodaj. Omahnil je v hladnem, a lepem zimskem popoldnevu na kraški gmajni nad Devinom, kamor je pogosto zahajal, odkoder se je razgledoval po tistem delu obale, ki jo zgodovina označuje za slovensko, obale od Trsta do Devina, ki so jo slikali slovenski slikarji, ki so jo peli slovenski pesniki, za katero so se borili slovenski ribiči. A ta svet je zapustil mirno, skoraj radostno, saj je doživel čase, v katere je še pred nekaj leti samo skrivaj

Ob nenadni in boleči izgubi dragega očeta Ivana izreka svojemu članu Marjanu, tržaškemu pokrajinskemu tajniku Ssk Martinu in svojem občuteno sožalje

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti

upal, a tega upanja ni preglasno izrekel, kajti, tako kot mi vsi, vanj skoražda ni mogel verjeti.

Težka je bila njegova življenjska pot. Vodila ga je iz domače Vipavske doline preko Gorice v daljno Argentino, in zopet nazaj, v Devin, rodni kraj njegove zakonske družice. Koliko ovir je moral premagati, kolikokrat je pokončno raje izbral težjo, a zato jasno pot, tisto, ki je izhajala iz njegovega srca, iz njegovih čustev, iz njegovega prepričanja. Ustvaril si je družino, zavedno slovensko družino s petimi otroki, s trdim zidarskim delom jih je izšolal, da so danes v vrhovih naše zamejske družbe, vsak v svoji stroki in s svojimi interesi, a vsi pridni, delavni, zavedni, odločni tako, kot je bil odločen njihov oče in tako kot on pripravljeni vsakomur priskočiti na pomoč. Razveselila ga je prva vnukinja, za njo še druga, prav pred nekaj tedni, tako da hiša ni bila nikoli prazna, vedno je bilo v njej mnogo življenja, ki ga je Ivan tako zelo ljubil.

Ta volja do življenja mu je dajala moč, da bil je poleg svojega dela vedno lahko tudi tam, kjer se je kaj pomembnega dogajalo. Srečevali smo ga na kulturnih prireditvah in na političnih manifestacijah, pa tudi sicer v

družbi, pri kozarcu vina v domači osmici ali na sprehodu po Krasu, ali kje v slovenskih gorah. Njegovo življenje ni poznalo miru, ni poznalo udobnosti domačega naslanjača in tudi ne lenobnosti televizorja. Vključil se je v politično delo, sodeloval je pri kulturnem delu, tudi pri svojem poklicu je marsikaj žrtvoval, ko je šlo za slovensko stvar — in lepa nova župnijska dvorana v Nabrežini, še danes edina dostojna, pa čeprav majhna dvorana v tej tako izpostavljeni občini, je le en primer; morda najopaznejši, a nikakor ne edini. Delal je v Slovenski skupnosti, bil dolga leta tajnik krajevnih sekcij, se zanj žrtvoval, čeprav ni imel osebnih ambicij: tudi svoje mesto v občinskem svetu je prepustil mlajšim. Delal je za društva, redno zahajal na predavanja, vedno si je želel novih spoznanj, a ni jih samo dojemal, k njim je prispeval s svojim mnenjem in s svojimi izkuštvi. Oboje je bilo zelo cenjeno.

V zadnjih letih, ko mu zdravje ni več dopuščalo, da bi še delal, se ni umaknil, ni se odpovedal svoji življenjskosti, nasprotno, dogodki so ga očarali, sledil jim je iz dneva v dan, trepetal je v zadnjih trenutkih in z radostjo v srcu doživel lepe čase. Njegovo življenje in njegovo srce se je pretakalo iz domačega Devina do Ljubljane, pa spet nazaj, med zaskrbljenostjo za to naše ubogo zamejstvo, za to vas, ki je postajala iz leta v leto, iz dneva v dan bolj tuja, a je bilo v njej še mnogo volje in še mnogo življenja, in med radovanjem nad dogajanjem v Sloveniji, ki ga je doživel neposredno, od volitev do pravne slovesnosti v Rogu in do plebiscita, od vojne do priznanja. Tudi takrat, ko je bilo najhuje, tudi tistega 27. junija je bil tam, v Cankarjevem domu, bil je na zasedanju Svetovnega slovenskega kongresa in prav nič se mu ni mudilo domov, nič ga ni skrbelo, kako bo šel čez mejo, želel je biti tam. »Nekoč bom lahko rekel, da sem bil zraven,« mi je skromno dejal. In njegova vprašanja, »ali bo šlo«, so zvenela skoraj retorično, saj so izražala predvsem voljo, da mora iti.

Življenje neštetihi skrbi in tegob, a vendar tudi — in morda predvsem — življenje velike radosti, mnogih lepih trenutkov, še zlasti v zadnjih letih, ko se mu je pred očmi kot mozaik, kamenček za kamenčkom, sestavljala podoba, ki jo je dolga leta sanjal. O njej je sanjal daleč onstran oceana, oddaljenosti ni vzdržal, približal se ji je, a še vedno so bili njegovi obrisi zelo medli. Sedaj pa so kamenčki našli pravo mesto, drug za drugim, z vrtoglavo naglico, če jo primerjamo s štirimi desetletji neuspešnega čakanja. In sedaj, ko se je z enakopravnim vstopom Slovenije v svet ta mozaik izpopolnil, se je tudi njegova življenjska pot iztekla. Z nasmeškom na ustnicah in z mirom v srcu: mozaika ne bo mogel uživati, a zanj je bilo res najvažnejše, da ga je doživel.

Bojan Brezigar

»V Nabrežini smo preprečili komisarsko upravo«

»V devinsko-nabrežinski občini smo preprečili komisarsko upravo, kar je gotovo v zadoščenje vsem demokratičnim silam v občini«. Takšno je v bistvu stališče devinsko-nabrežinske sekcije Slovenske skupnosti.

Konec novembra lani je KD zahtevala odstop župana Caldija, samo da bi dobila eno odborniško mesto več, čemur se je bila prej zaradi notranjih sporov odpovedala. Začela so se tako dolga in težavna pogajanja med strankami koalicije (KD, PSI in KD). Slednje naj bi našle rešitev krize, ki ne bi oškodovala nikogar. Pogajanja pa so bila tembolj kočljiva, ker je hkrati nastala kriza v tržaški občinski in pokrajinski upravi. V obeh primerih bodo predčasne volitve, ki bodo, kot vse kaže, potekale v znamenju narodne nestrpnosti, saj je ta tako draga tistemu delu Trsta, ki mu je »Mitteleuropa« samo za okras.

Slovenska skupnost se je v Nabrežini odločila za pogajanja s tradicionalnimi zavezniki, čeprav načelno ni izključevala drugačnih zavezništov, da se le preprečijo predčasne volitve, da se zagotovi Slovincem v občini nadaljnje uživanje pridobljenih pravic in da se okrepi sožitje med obema narodnima skupnostima.

Krajevna KD je bila na začetku proti vsakemu kompromisu, pri čemer je večkrat poudarila istovetnost pogledov obeh največjih vladnih strank, iz česar je bila razvidna želja, da bi se Ssk postavila v podrejen položaj, če že ne izločila iz neposredne uprave občine. Vse to je nato splavalo po vodi in so se vse tri stranke odločile, da je treba vsem zaveznikom zagotoviti enako dostojanstvo, kar naj se udejanji z načelom rotacije pri vodstvu občine, s

čimer prihaja polno do izraza njena specifičnost.

Tajništvo sekcije Ssk poudarja zmerno zadovoljstvo zaradi rešitve občinske krize, svojemu dosedanemu odborniku za zdravstvo in socialno skrbstvo se zahvaljuje za uspešno in nesebično delo ter se obvezuje pred svojimi volivci in vsem slovenskim prebivalstvom, da se bo še dalje trudila za dobrobit občanov in skrbela, da se bodo uresničila pričakovanja slovenskega prebivalstva v občini.

* * *

Novi občinski odbor v devinsko nabrežinski občini je takole sestavljen: župan Caldi (PSI), podžupan Breclj (Ssk), tri odbornike ima KD, po enega pa Ssk in PSI. Sporazum predvideva, da bo zadnje leto mandatne dobe župan pripadal Ssk; za župana bi tedaj bil izvoljen Martin Breclj, sedanji podžupan.

NAŠE SOŽALJE

Članu uredniškega odbora Martinu Breclju izrekata uredništvo in uprava Novega lista globoko občuteno sožalje ob nenadni in prezgodnji smrti očeta Ivana.

* * *

Deželno tajništvo in pokrajinski svet Slovenske skupnosti za Tržaško izreka globoko občuteno sožalje političnemu tajniku Martinu Breclju ob nenadni smrti očeta Ivana, bivšega občinskega svetovaleca v občini Devin Nabrežina in sekcijskega tajnika.

* * *

Sekcija Slovenske skupnosti za občino Devin Nabrežina se klanja liku svojega bivšega političnega tajnika in občinskega svetovaleca Ivana Breclja ter izreka družini globoko občuteno sožalje.

Dne 24. januarja je na kraški gmajni nad Devinom, daleč od prometnega vrveža, omahnil naš predragi

Ivan Breclj

K večnemu počitku na devinskem pokopališču smo ga položili v torek, 28. januarja.

Prisrčno se zahvaljujemo častiti duhovščini za žalno mašo in pogrebni obred, Antku Terčonu in Gregorju Pertotu za poslovilne besede ob odprtem grobu, narodnim nošam, zboru Fantje izpod Grmade za petje v cerkvi in na pokopališču, darovalcem vencev in cvetja, udeležencem pogreba ter vsem, ki so nam kakorkoli stali ob strani ob uri žalosti.

Žalujejo: žena Pinica, hčeri Marija z družino in Veronika s Francem, sinovi Aleš, Martin in Marjan, brat Jože in ostali sorodniki.

Devin - Žapuže, 30. januarja 1992

Tradicionalni božični koncert v Ronkah

Slovenci, ki se zbiramo pri slovenski maši v Ronkah, smo že enajstič priredili tradicionalni božični koncert za vse, ki jim je pri srcu slovenska božična pesem. Tako smo letos skupaj z društvom Jadro povabili 12. januarja mešani pevski zbor župnije Deskle iz Soške doline. Župnija ima okrog 1500 prebivalcev, pretežno je to delavski živelj, saj je v bližini cementarna Anhovo. Veliko pa je tudi priseljencev iz drugih nekdanjih republik bivše Jugoslavije.

Zbor nam je zapel naslednje pesmi: Radovan Kokošar - Uspavanka dekletu, Leopold Beler - Že počiva vsa narava, Ferdinand Kallinger - Pastirci povejte, iz Kramerjeve zbirke - Slava Bogu na višavah, Kavčič - Božična, Vavken - Pastirci hitite in vstanite pastirci, Renner - Božična noč in zvezde gorijo, Tomc - Presveta noč in še Cvek - Raduj človek moj. Zbor je vodil Srečko Boštjančič. Petje je bilo umirjeno, zelo lepo usklajeno in smo po dolgem času lahko zopet slišali čiste glasove, ki jih v našem okolju zelo redko poslušamo. Celotni koncert sta povezovala ing. Karlo Mučič in g. Ambrož Kodolja, ki skrbi za slovensko mašo v Ronkah. Ob koncu sta se pevcem zahvalila še g. Virgulin, ronški župnik, ki je Slovincem zelo naklonjen. Pohvalil je lepo petje in seveda veliko udeležbo, saj je bila mnogo večja, kot je pri italijanskih prireditvah. Desklanski duhovnik g. Danilo Cimprich pa je ob skromnem darilu, ki ga je bil deležen skupaj z organistom, povedal nekaj spodbudnih besed v slovenskem in italijanskem jeziku.

Večer smo zaključili v slovenski družbi ob prigrizku in petju. Pevci iz Deskel so si v Doberdobo ogledali še kraške jaslice in tako z nepozabnimi občutki odšli proti domu.

A.K.

Ubaldo Vrabec bo živel med nami, dokler bomo Slovenci peli

Umril je Ubaldo Vrabec. Novica nas je v ponedeljek, 27. t.m., kar preseñetila, čeprav smo vedeli, da ima precejšnje težave z zdravjem. A zanimivo, kot se rado zgodi v življenju, prav malo pred tem, ko nas je v uredništvu dohitela novica o njegovi smrti, sem listal po njegovi zadnji pesmarici »Jesen na Krasu«, ki je izšla konec lanskega leta v počastitev njegove 86-letnice. Tako se pač zgodi, naključje ali kaj, a v meni je pustilo globok vtis.

Kolikokrat smo ob priliki koncertov slišali napoved, da Ubalda Vrabca ni treba posebej predstavljati, ker vsi poznamo njegovo delo in pomen. Naj bo odpušeno vsem, ki so kdaj izrekli ali napisali tako trditev, saj je sicer res, da si vsaj na Primorskem ne moremo predstavljati zborovskega koncerta brez Vrabčeve pesmi, je pa tudi res, da je bil Ubaldo Vrabec tako vsestranska osebnost, da bi analiza njegovega dela na glasbenem, zborovskem in prosvetnem polju, kakor tudi na političnem in publicističnem področju terjala čisto drugačno poglobitev in razčlenitev.

Bil je velik Slovenec in demokrat. Človek, ki je svoje slovenstvo izra-

žal s pisanjem pesmi in obsežnejših skladb, istočasno pa je svoja prepričanja izražal tudi z javnim, političnim nastopanjem. Pomislimo na uglasbi-
teve Kajuhove »Slovenske pesmi«, ki človeka tako prevzame, ko jo posluša, da mu še dolgo zveni v ušesih, ali »Zdravljice« za moški zbor, ki tako po-
živi pevca in poslušalca kot kozarec dobrega vina. Pomislimo na številne pesmi njegove zadnje dobe, od tol-
minskega cikla puntarjev do najnovejših, ki so pred kakim mesecem izšle v pesmarici »Jesen na Krasu«. Pri tem ne smemo prezreti Vrabčevega boga-
tega opusa cerkvenih zborovskih skladb in med temi še zlasti nekate-
rih božičnih pesmi, ki so pravi biseri. Ne smemo tudi pozabiti, da je bil Vra-
bec med prvimi, ki so se lotili pisanja slovenskih maš, kar je gotovo izred-
nega kulturnega, a tudi narodnega pomena. Ob tem pa njegov glasbeni opus obsega še na desetine izvirnih zborovskih pesmi za različne sestave, priredbe ljudskih pesmi in simfoni-
čna dela, kantate in razne instrumen-
talne skladbe ter opero »Tolminski punt«. Posebej naj omenimo »Kratko simfonijo«; zanjo je Vrabec leta 1967 prejel tretjo nagrado na natečaju me-
sta Trst.

Mnogi bralci Novega lista radi po-
vedo, da so v časniku svoj čas vedno najprej prebrali »Mihca in Jakca«. Ta rubrika je postala že pravi pojem. V obliki dvogovora v narečju med Mihcem in Jakcem, ki bijeta čas na tržaškem županstvu, je Vrabec iz tedna v teden, dokler mu je pač zdravje dopu-
ščalo, obravnaval najrazličnejše poli-
tične in družbene probleme. Še zlasti sta se Mihec in Jakec rada pogovarja-
la o slovenski manjšinski problematiki ter o odnosih med samimi zamej-
skimi Slovenci.

Prav gotovo bi si imela veliko po-
vedati tudi v sedanjem času. Vpraša-
li smo Vrabca, v nedeljo, 15. decem-
bra lani, ko se je grel pri štedilniku

v župnišču v Rodiku, kjer so mu pri-
jatelji priredili slovesnost ob 86-letnici in izidu nove pesmarice, kaj bi nove-
ga povedala Mihec in Jakec. Takoj je imel idejo. Govorila bi, je dejal, o tem, da mnogi zamejski Slovenci niso na-
klonjeni sedanji oblasti na Sloven-
skem, mnogi so celo proti neodvisni in samostojni državi. Tako zadržanje pa bi Jakec, kot je rekel, označil za do-
kaz, da imajo prav tisti »taljanski na-
cionalisti u Trste«, ki pravijo, da smo Slovenci »ščavi«. To smo, če ne spo-
štujemo in se ne veselimo dejstva, da imamo končno slovensko državo.

Sporočamo, da je v 86. le-
tu starosti umrl prof. Ubaldo Vrabec, znani slovenski zbo-
rovodja in skladatelj, javni de-
lavec, kandidat na samostojni slovenski listi in dosleden bo-
rec za pravice Slovencev v Ita-
liji. Klanjamo se njegovemu spominu. Namesto cvetja da-
rujte za narodne organizacije.

Slovenska skupnost

* * *

Zveza cerkvenih pevskih zborov se z hvaležnostjo spo-
minja prof. Ubalda Vrabca, pevovodje, skladatelja in dra-
gocenega sodelavca, ki je umrl v bolnici v Izoli v ponedeljek, 27. januarja.

* * *

Spominu Ubalda Vrabca, zborovodje in draglega prija-
telja našega zbora se klanja cerkveni pevski zbor Sv. Jer-
nej z Opčin.

To in še marsikaj bi Mihec in Ja-
kec v teh dneh rekla na račun zamej-
cev, a tudi italijanske diplomacije ter strankarskih spletk in boja za oblast, Cossiga in usode Primorskega dne-
nika. Res veliko bi lahko povedala Mi-
hec in Jakec, sarkastični glas občut-
ljivega in pozornega umetnika, ki je v svojem življenju doživel veliko »ce-
sarjev«, veliko preganjanj in najraz-
ličnejših cenzur, pri tem pa vedno o-
hranil pokončnost in ponos svobodne-
ga človeka, ki je uglasbil pesem »Sa-
mo miljon« oziroma globoko vero av-
torja petih maš in ganljivih božičnih melodij. Hvaležni smo mu za vse to in smo gotovi, da bo Ubaldo Vrabec ži-
vel med nami, dokler bomo Slovenci peli.

Marko Tavčar

* * *

V Italiji se je mudil na uradnem obisku predsednik kitajske vlade Li Peng. Pogovore je imel z najvišjimi italijanskimi predstavniki ter z za-
stopniki Zveze industrijcev. Kitajsko predvsem zanimajo gospodarski sti-
ki in sodelovanje z zahodnimi gospo-
darstveniki.

Bojan Brezigar o slovenščini v sovođenjski občini

Deželni svetovalec Slovenske skup-
nosti Bojan Brezigar je v ponedeljek, 27. t.m., naslovil na predsednika de-
želne odbora vprašanje, ki zadeva odstranitev slovenščine iz statuta so-
vođenjske občine. Brezigar v svojem vprašanju opozarja, da zakon 142/90 o krajevnih avtonomijah, na podlagi katerega so morale občinske uprave odobriti nov statut, ni vseboval vse-
binskih omejitev. Občina Sovodnje je v svoj statut vključila nekaj členov z zvezi z rabo slovenščine in s tem le u-
zakonila prakso, ki se je že prej uvelja-
vila, nadaljuje Bojan Brezigar. Kljub temu, da ni še bil odobren zakon za slovensko manjšino imamo razsodbo

ustavnega sodišča št. 28/82, in obsta-
jajo zakoni (na primer o državnih šo-
lah s slovenskim učnim jezikom), ki dejansko priznavajo prisotnost slo-
venske manjšine v sovođenjski občini.

Odločitev nadzornega odbora je to-
rej povsem samovoljna, ugotavlja Brezigar in sprašuje predsednika de-
želne odbora, če namerava predse-
dnika Centralnega nadzornega odbora opozoriti na samovoljnost takšne od-
ločitve in kako deželna uprava opravi-
čuje ta dogodek, predvsem glede na programsko izjavo samega novoizvo-
ljenega deželne predsednika in na obveze, ki jih je dežela sprejela v ko-
rist slovenske manjšine v Italiji.

Nada Pertot: »Od antike do danes«

(»Knjigo je vredno imeti vedno pri roki«)

Če pogledamo v slovar slovenskega knjižnega jezika, vidimo pod geslom »antologija« naslednjo obrazložitev. Naš najboljši slovar pravi takole: zbornik najboljših stvaritev, zlasti leposlovnih, cvetnik. France Verbinc, ki pa je na Slovenskem znan po svojem slovarju tujk, pravi o antologiji tole: cvetnik, cvetober, tj. zbirka, izbor najlepših leposlovnih del — pesmi, črtic, novel itd. — raznih pisateljev; figurativno pa pomeni antologija zbirko, izbor sploh.

Ta majhen uvod sem napisal zato, ker bi rad spregovoril o neki antologiji, ki ima vse značilnosti dobre antologije, obenem pa tudi vse pomanjkljivosti, ki jih vsaka antologija ima, pa naj si še tako dopovedujemo, da to ni res. Znano je namreč, da ima še danes veljavo pregovor, ki pravi: Veliko glav, veliko misli. Antologijo namreč sestavljajo ljudje in četudi so še tako študirani, ne morejo mimo dejstva, da imajo tudi sami lastne poglede na literaturo, leposlovje, iz katerega zajemajo, da potem sestavijo antologijo. Osebo sem prepričan, da so vse antologije vredne branja, ker nam vse pokažejo svetovno, narodno, drugačno literaturo iz posebnega zornega kota, ki si ga je zadal sestavljalec. Vse pa so vredne branja predvsem zato, ker si ne moremo niti predstavljati, koliko truda je vložene ga vanje, v antologije namreč. Ta trud je dvojen, če pomislimo še na avtorje, ki so v antologiji uvrščeni. Običajno ljudi, ki sestavljajo antologije, nikjer ne omenjajo, njihovo delo se je vse odvrglo v tišini marljivosti, ki edina pomaga pri tako velikanskem delu, kot je sestavljanje antologije. Navadno se reče: »A si videl tisto antologijo, v redu ne?« ali pa: »Se ti ne zdi, da manjka preveč avtorjev iz tega in tega obdobja, sploh pa ni noter tega in tega, ki mi je zelo drag!« Zelo malokrat pa smo pripravljeni priznati, da je vsaka antologija prinesla nekega novega avtorja v naš svet poznavanja literature, nam mogoče osvežila spomin na neko knjigo, ki smo jo prebrali v mladih letih, nam odprla vsaj nekaj ur razmišljanj o tem, zakaj nekih pisateljev nismo brali, druge pa

ja, še bi lahko našteval. Ob vsem tem pa avtorji antologij ostajajo ob strani.

Tako se dogaja tudi Nadi Pertot, ki je sestavila imenitno antologijo svetovne literature z naslovom »Od antike do danes«, prvenstveno je namenjena kot pripomoček pri študiju na višjih šolah v zamejstvu, izdal jo je namreč deželni šolski urad za Furlanijo-Juljsko krajino v Trstu. Že na platnicah trdo vezane debele knjige je avtoričino ime napisano z majhnimi črkami, kot da se profesor Pertotova zaveda vloge, ki jo svet literature odmerja sestavljalcem antologij. Pa ni prav tako. Prof. Nada Pertot je namreč napravila odlično knjigo, odlomkom iz večjih ali manjših leposlovnih del tujih in naših avtorjev je dodala skromne pripombe, vprašanja, misli, ki so kot iskre, nevsiljive in zelo bistro postavljene. Meni so osebno zelo všeč predvsem zato, ker vem, kako sem težko prenašal paternalistični odnos nekaterih profesorjev, ko sem bil v letih dijakov, katerim je antologija »Od antike do danes« namenjena. Nada Pertot se je temu imenitno izognila, njenega pristopa k literaturi skorajda ne opazimo, tako lahko drsi oko po knjigi, hočem reči, da je to res antologija, s katero si človek lahko ustvari neko mnenje o tem, kaj je literatura. Temu pa je antologija Nade Pertot tudi namenjena.

Kaj naj napišem o izboru, ki ga je avtorica napravila? Lahko samo napišem, da so mene nekoč vprašali, naj povem nekaj imen knjig, ki so mi najbolj všeč, a sem kaj kmalu odnehal z govorjenjem, priznal, da je za take odgovore potreben velik in dolg premislek. Nada Pertot je svojo antologijo dobro premislila in tudi dobro na-

pravila, predvsem mi je bilo všeč, da iz cele knjige veje neko tiho veselje do življenja, neko zadovoljstvo z življenjem, ki nam je dano. S tem nočem reči, da Pertotova ni izbrala tudi odlomkov žalostne literature obupa in premagancev, ne, tudi ti so v knjigi. Toda kljub temu imaš ob prebiranju njene antologije vedno nek občutek, da je življenje vredno tega, da se živi. Tega tihega veselja je v knjigi veliko. In to mi je bilo zelo všeč, kot tudi dejstvo, da sem v knjigi našel nekaj avtorjev, ki jih žal še nimam na knjižni polici, a so mi veliko pomenili, mi še. Knjiga je imenitno branje, mislim, da bi jo morali včasih prebrati tudi tisti, ki govorijo o literaturi, ne da bi jo kdajkoli brali, ker pač raje berejo samo kritike, ki jih pišejo največkrat ljudje, ki tudi ne berejo, če pa berejo, berejo površno.

Tako. Hotel sem samo predstaviti to knjigo, ki mi je žal prišla v roke pozno, izdana je bila namreč v letu 1990. Trdno pa sem prepričan, da se vsako dobro knjigo lahko vedno in ob vsakem času »predstavlja«, se o njej piše. In antologija Nade Pertot »Od antike do danes« je dobra knjiga. To pa je več kot dovolj, da se o njej nekaj napiše tudi po dobrem letu od njene izida.

Na koncu mi boste rekli, da sem veliko napisal, le o knjigi, da sem malo povedal. Imate prav. To sem napravil hote. Tako boste prej knjigo vzeli v roke, se vsaj pozanimali, kje jo lahko dobite. O antologijah zelo nerad dajem mnenja, v smislu, da nerad govorim o tem, kdo v antologiji manjka in kdo je po mojem mnenju preveč. Pa naj mi avtorica ne zameri, če ji napišem samo o dveh avtorjih

dve besedi. Strašno sem pogrešal Pavleta Zidarja, ki ga v antologiji ni. Še bolj pa sem bil zelo vesel, ko sem videl, da je Nada Pertot uvrstila v knjigo tudi Američana za ljubitelje leposlovja, Stephen Crane je namreč eden tistih, ki je namenjen samo pravim ljubiteljem literature, pri nas ga namreč zelo malo poznamo, skorajda nihče namreč ne ve, da je pisal tudi zelo dobre pesmi, da je svojo prvo knjigo »Maggie« uporabil zato, da si je iz izvodi kuril v mrzli ameriški zimi, ker so mu jih namreč iz tiskarne vse vrnili...

Zaradi takih utrinkov, ki ti pridejo pred oči, ko listaš po antologiji Nade Pertot »Od antike do danes«, je vredno knjigo imeti vedno pri roki.

Jurij Paljč

7. Film Video Monitor v Gorici

Letni pregled slovenskega filma, videa in televizije — Film Video Monitor — bo v Gorici od 12. do 16. marca. Letos se bo prireditelj razširil tudi na Novo Gorico s predstavitev filmske šole Ipotesi Cinema iz Bassana, ki jo vodi Ermanno Olmi.

Slovensko filmsko proizvodnjo bodo predstavljali štirje celovečerci, izbor kratkih filmov in filmi AGRFT. Velik del televizijskega gradiva bo obravnaval slovensko pomlad in proces, ki je privedel do samostojnosti, video pa bo prisoten z dveletnim pregledom ustvarjanja. Letošnji hommage je posvečen Boštjanu Hladniku. Manifestacija bosta spremljali dve fotografski razstavi, ki bosta obravnavali ključne trenutke slovenske državnosti.

Spet je izšel »Trinkov koledar«

V teh dneh je prišel spet na knjižni trg po dolgem času, letih, Trinkov koledar. Izdalo ga je Kulturno društvo »Ivan Trinko« v Čedadu. Njegova uradna predstavitev je bila v sredo, 29. januarja 1992, ob šestih zvečer v Knjižnici »Ivan Trinko« v Čedadu. O knjigi sta spregovorila uradnika Marino Vertovec in Živa Gruden.

Lično opremo Trinkovega koledarja za leto 1992 je prispeval Pavel Petricig, čeprav malce motijo celotno sicer izredno lepo podobo knjige Trinkovega koledarja tiskovno zelo slabo izvedeni posnetki slik slikarke Lorette Dorbold, ki je prispevala vse likovne vložke. Na prvi strani koledarja nas pozdravi urednik Marino Vertovec, ki na kratko opiše vlogo in pomen Trinkovega koledarja za Slovence v Beneški Sloveniji. Temu sestavku sledi izredno lepo napisan članek z naslovom »Voščila« izpod peresa znanega beneškega duhovnika Emila Cenciga. Mislim, da skorajda vse

povem o tem ponosnem možu z njegovimi besedami, ko pravi takole: »Nikoli naj ne usahnejo narodne korenine našega beneškega Naroda. Naši beneški ljudje naj ostanejo zvesti svojemu slovenskemu jeziku, svoji kulturi in duši, s katerimi jih je Bog posebne in različne napravil v družini narodov sveta... Kdor Boga in svoj narod zataji, gotovo, da se pogubi!« Tako Cencig na samem začetku koledarja, pa tudi tiskovne napake ni v prejšnjih stavkih, gospod župnik Cencig piše narod z veliko začetnico.

Sledi koledar in takoj nato Ciril Zlobec piše o tem, kaj je Slovenija in kakšni smo Slovenci v njegovem danes zelo znanem slogu. Tomaž Pavšič prispeva Prijateljsko poslanico v Benečijo, ki zelo iskreno in doživeto opisuje njegov odnos in tudi srečanje s to prelepo slovensko deželo in njenimi ljudmi. Kot avtor sam pravi: »Vse polno ganljivih spominov.« Jožko Kragelj nadaljuje knjižico Trinko-

vega koledarja s kratkim orisom zgodovine koledarja samega, svoj članek je naslovil: »Poslanstvo Trinkovega koledarja«. Sledijo ostali prispevki izpod peres raznih avtorjev, med njimi boste našli tudi literarne prispevke, Trinkov koledar je res zanimiv in bi si ga vsakdo moral ogledati in prebrati. Vsem bo prišla še bolj pred oči Beneška Slovenija, predvsem pa bo marsikateremu od nas bolj jasno, da je lahko tudi kakšen del Slovencev na slabšem, kot smo mi, a zato ne vztraja nič manj, resnici na ljubo povedano, še dosti bolj.

Trinkovemu koledarju ob »ponovnem rojstvu« zaželimo samo še dolgo in uspešno, plodno in srečno življenje. Iz vsega srca, kajti kot pravi Cencig v svoji pesmi v Trinkovem koledarju:

»Trenutek je sedanjí naš,
ki Bog sedaj nam ga poda.«

Jurij Paljč

NAŠA DRUŠTVA

KD »Jezero« iz Doberdoba

Kulturno društvo »Jezero« iz Doberdoba na Goriškem ima precej dolgo tradicijo kulturnega delovanja. Njegovi začetki segajo v leto 1906, ko je bilo ustanovljeno Pevsko in bralno društvo »Jezero«. Slednje je organiziralo razna kulturna srečanja, posebno aktivno pa je že tedaj deloval moški zbor. Vsa ta dejavnost se je nadaljevala do prve svetovne vojne, ko je morala večina članov prijeti za orožje, nato pa je društvo ponovno zaživelo in delovalo do leta 1930, ko je fašizem ukinil vse slovenske organizacije.

Po drugi svetovni vojni so skušali preživeli člani »Jezera« spet obnoviti kulturno dejavnost v Doberdobu. Bolj organizirano pa je društvo zaživelo šele leta 1958, ko je moški zbor ponovno začel redno vaditi in nastopati. Nekaj časa je bil zbor glavna dejavnost društva, ki je občasno prirejalo tudi razne igrice, kulturna srečanja ipd., nekajkrat na leto pa je izdalo tudi glasilo »Naš Kras«. List je izhajal do leta 1984, ko se je odobornikom zazdelo, da so potrebni modernejši načini komuniciranja in da listič v ciklostilu ne zanaša več ljudi.

Osrednja dejavnost »Jezera« je bil do leta 1980 moški zbor, ki je bil obenem tudi vezni člen z drugimi društvi tako iz Italije kot iz Slovenije. Društvo iz Doberdoba je doživelo svoj razmah ob koncu sedemdesetih let. Tedaj so bi-

li ustanovljeni mladinski odsek društva, nato še ženski ter fotografski odsek in gledališko animatorska skupina, kasneje pa je prišlo do ustanovitve otroškega pevskega zbora. V tem obdobju je v okviru društva zaživela tudi kabaletna skupina. Razne proslave in kulturne prireditve so izzvenele drugače, v satiričnem ključu, ker je publika izredno pozitivno sprejela. V osemdesetih letih je pod okriljem društva nastal tudi »Kruzenal band«, glasbeni ansambel, ki je imel od svojega nastanka dalje precej uspeha. Med drugim je snemal na slovenskem radiu v Trstu, na Radiu Koper in je nastopil po raznih krajih, predvsem na Goriškem.

NOVI LIST DOBITE:

v Tržaški knjigarni,
Trst, ul. sv. Frančiška 20;

na postaji openskega
tramvaja, Trst, trg Oberdan;

v knjigarni Terčon,
Nabrežina 103;

v Katoliški knjigarni,
Gorica, Travniki 25.

Danes otroški pevski zbor ne deluje več, prav tako ni več gledališke skupine, moški pevski zbor pa še vedno izredno aktivno deluje. Pred nekaj leti je posnel

tudi kaseto »Kraška je naša dežela«, na kateri so slovenske narodne in umetne pesmi. Poleg tega je pred časom posnel tudi ploščo italijanskih partizanskih pesmi za združenje borcev ANPI. Zbor se redno udeležuje številnih zborovskih revij in nastopa tudi v tujini. Treba je še povedati, da je lani začel v okviru društva delovati tudi dekliski pevski zbor.

»Jezero« iz Doberdoba je bilo tudi med pobudniki zborovske revije »Pesem ne pozna meja«, ki je bila prvič pred kakimi petnajstimi leti in jo organizirajo izmenično v Avstriji, v Italiji in v Sloveniji.

Kar zadeva današnjo dejavnost društva, naj povemo, da prireja vrsto kulturnih in družabnih srečanj, predavanj o aktualnih temah, v zadnjem času pa so odoborniki organizirali tudi serijo predavanj o ekoloških temah. »Zdelo se nam je prav, da o tem vprašanju čimbolj informiramo naše ljudi,« nam je dejal sedanjí predsednik društva Viljem Gergolet. Na tem področju je prišlo do konkretnih pobud. Pove-mo naj, da je društvo pred časom skupno z doberdobsko občino skrbelo za reklamo in prodajo posebnih zbiralnikov za odpadke, ki jih je mogoče ponovno uporabiti. Povemo naj še, da društvo v zadnjih časih prireja tudi več filmskih večerov, razstav in podobnih srečanj. Kot je povedal predsednik Gergolet, je luč na sedežu, ki je prav v centru vasi, vedno prižgana. V njej se ljudje zbirajo tudi med tednom. »Jeze-

ro« je torej postalo tudi pomemben družabni center.

»Na žalost pa je naš sedež v popolnoma razpadajočem stanju,« se je pritožil predsednik društva Viljem Gergolet. »Upajmo, da nam ga bo v tem letu uspelo vsaj delno popraviti, saj za našo dejavnost sploh ni primeren«. Kar zadeva načrte za bodočnost, pa je predsednik društva dejal, da namerava odbor nadaljevati s serijo ekoloških predavanj, ponovno začeti z izdajanjem društvenega glasila »Naš Kras« v drugačni, sodobnejši obliki, ustanoviti kabaletno skupino, ki bo bolj redno delovala, poleg tega pa začeti z obnovo sedeža, kar je sedaj že nujnost. Letos bo društvo imelo svoj redni občni zbor. Trenutno je v odboru 14 članov, od teh je polovica mladih, ostali pa pripadajo srednji generaciji. Viljem Gergolet, ki je že 11 let predsednik KD »Jezero« je dejal, da se je v društveno dejavnost vključilo precej mladih, vendar ti na žalost niso tako učinkoviti, kot bi lahko bili. Čeprav imajo na razpolago nova sredstva, imaš včasih občutek, da jih ne znajo izkoristiti. Eno od glavnih prizadevanj novega odbora bo torej tudi to, da bodo v okviru društva lahko mladi čimbolj uveljavili svoje ideje.

(hj)

DAROV IN PRISPEVKI

Dr. Darko Cerkenik iz Vidma daruje 50 tisoč lir v tiskovni sklad Novega lista.

Mitja Terčon Južna Afrika danes (3)
(Vtisi z enomesečnega potovanja)

Ravno pred mojim kratkim bivanjem v Johannesburgu je bila oklicana dvodnevna splošna stavka proti uvedbi davka na dodatno vrednost. V Italiji se ta davek imenuje IVA, v Južni Afriki pa TVA v angleščini in BTW v afrikaansu, določili pa so ga v višini 10%. Kot se večkrat zgodi v Južni Afriki, se je tudi ta stavka spremenila v spor med črnici in belci. Slednji so bili namreč vsi proti stavki, črnski voditelji pa so jo podprli. Stavka sama je bila izredno nasilna, saj je bil končni obračun okrog sto smrtnih žrtev. Te so padle med obračunavanji med samimi črnici: kdor se je v tistih dneh odpravil na delovno mesto, je tvegala, da so ga kratkomalo likvidirali.

Tudi zaradi omenjene stavke ni bilo vzdušje v Johannesburgu najboljše in prav vesel sem bil, ko sem zapustil mesto ter se z luksuznim avtobusom ameriške družbe Greyhound odpravil proti 600 km oddaljenemu Durbanu. Kljub enoličnosti okolja je bilo potovanje po planoti Orange free vsekakor zanimivo: ena za drugim so se vrstila ogromna koruzna polja in pašniki za ovce in govedo. Zelo značilne so bile kmetije, ki so zaradi ogromnih razsežnosti posestev precej oddaljene ena od druge: na vrhu griča sta navadno kmetija in hlev, obdana z visokimi vrbrami in evkaliptusovimi drevesi. Streljaj stran pa vedno leži nekaj skromnih lesenih koč ali barak, v katerih živijo črnici, zaposleni na kmetiji. Ti domovi so zelo revni, brez sence, vode in ceste.

Ta predel je zelo redko poseljen; na poti proti Durbanu smo na planoti videli le pet ali šest vasi, ki so vse enake: na eni strani črnsko naselje (barake brez javne razsvetljave, asfaltiranih cest in avtomobilov), na drugi pa četrt belcev z lepo urejenimi hišami z velikimi vrtovi, z glavnim trgovskim s cerkvijo, s številnimi parki in drevoredi. Na podeželju so beli prebivalci skoraj izključno afrikaanci.

Po osmih urah vožnje sem ob pol desetih zvečer prispel v mesto Durban na Indijskem oceanu. Stopil sem na taxi in vprašal po cenenem prenočišču. Očitno pa me je taksist ocenil za revnejšega kot sem v resnici ter me popeljal v hotel z eno zvezdo imenovan Palmerston, prava javna hiša tretjega sveta. Celó v recepciji so me opozorili, naj pazim na svoje žepe. V temnem in umazanem baru hotela je bilo nekaj desetih grdih črnk, ki so dokaj vsiljivo iskale klienta, poleg njih pa je bilo nekaj pijanih belcev, ki so se z njimi zabavali. Spil sem svojo Coca Colo in se kmalu odpravil v svojo sobo, kjer sem moral zabarikadirati vrata, ker je bila ključavnica pokvarjena. Tako ali drugače pa sem v hotelu Palmerston vendarle prespal vso noč, naslednjega dne pa sem si najprej poiskal drugo prenočišče, nato pa sem šel na organiziran izlet po takoimenovani dolini Tisočerihih gričev in na ogled tipičnega naselja plemena Zulù.

Durban leži namreč na obali Indijskega oceana, za njo pa se vzpenjajo številni griči, na katerih so si beli prebivalci uredili čudovite domove. Podnebje je v Durbanu subtropsko, zime sploh ne poznajo, rastlinstvo pa je zelo bujno in raznoliko. Prestolnica nekdanje angleške kolonije Natal je nastala sredi prejšnjega stoletja, ko so začeli Angleži na tem območju pridelovati sladkorno peso. Iz svoje indijske kolonije so tedaj pripeljali delovno silo, tako da je še danes večina prebivalstva v Durbanu in na splošno v Natalu indijskega porekla. Njihov materin jezik je sicer angleščina, vera pa je muslimanska. Poleg njih je seveda tudi tu mnogo črnškega prebivalstva, belci pa so skoraj izključno angleško govoreči. Socialni položaj Indijcev (ali Azijcev, kot jih imenujejo v Južni Afriki) je bistveno drugačen od črnškega. Indijci so namreč tudi zelo bogati, mnogi so trgovci in uradniki, so pa tudi taki, ki živijo v bedi. Dobrostoječih črncev pa je v Južni Afriki bore malo. Indijci se z belci in črnici sploh ne družijo in križajo, do črncev pa imajo zelo rasističen odnos, mnogo bolj kot belci sami. Črnici so v Durbanu po večini plemena Zulù (zelo temne polti, čokate in nizke

Komisarska uprava v Trstu

V petek, 25. januarja, je tržaška občinska uprava, ki je že dalj časa bolela zaradi notranjih nesoglasij, predčasno zaključila svoj mandat in s tem odprla vrata komisar-ski upravi. »Poslednja« seja sedanjega občinskega odbora je potekala v dokaj vročem vzdušju. Zaključila se je s splošno politično razpravo, v katero je poseglo 15 svetovalcev. Vsi so bili do sedanje občinske uprave kritični in so obžalovali dejstvo, da se ni bilo mogoče izogniti komisar-ski upravi. Svetovalec Slovenske skupnosti prof. Aleš Lokar je med drugim ostro obsodil dejstvo, da so protislovenska čustva v mestu še vedno tako močno prisotna kot nekoč. Izrazil je upanje, da bi bila bodoča občinska uprava bolj občutljiva za probleme slovenske manjšine. O tem vprašanju je spregovoril tudi svetovalec Ambrosi (KD), ki je med drugim dejal, da mora Trst, če hoče stopiti v korak z novimi časi, opustiti idejo o obrambi »italijanstva« mesta in se začeti pogovarjati s Slovenci. Drugi svetovalci so s svojimi posegi ubrali drugačne strune; večinoma so kritizirali in napadali drug drugega ter govorili o zahtevah svojih strank za prihodnjo mandatno dobo. PSI je napovedala, da se ne bo odpovedala županskemu mestu, vendar vse kaže, da se namerava zanj potegovati tudi Lista za Trst. Isto zahtevo pa ima tudi KD. Boj se torej pričena...

Novi župan v Gorici je krščanski demokrat Tuzzi. Zamenjal je dr. Scarama, ki je odstopil po skoraj 12 letih županovanja. Slovenska skupnost je ohranila v občinskem odboru svojega predstavnika Breščaka.

Tržaški BIC - strokovnost in uspešnost

Tržaški Business Innovation Center ali Poslovni inovacijski center je v skopih besedah tisti center, ki pospešuje ustanavljanje majhnih inovacijskih družb in uresničevanje ekonomskih pobud na Vzhodu.

Tržaški BIC sta leta 1986 ustanovili finančna družba SPI (Società di promozione imprenditoriale, ki je v skupini IRI) in deželna finančna družba Friulia ob manjšinski soudeležbi krajevnih ustanov, univerzitetnih in ekonomskih subjektov ter nekaterih podjetniških združenj. Tržaški BIC se razlikuje od ostalih italijanskih, evropskih in ameriških podobnih centrov po svoji specifični vlogi, ki se ne omejuje samo na uresničitev take strukture, ki bi nudila npr. samo profesionalno usposabljanje, strokovno in administrativno pomoč, ampak skuša s konkretnimi načrti ovrednotiti strateško pozicijo naše dežele in

s tem povečati podjetniško zanimanje v tem prostoru. Pobude, ki nastajajo v okviru tega centra, so tesno povezane z zelo važno vlogo, ki jo ima tukajšnji Center za znanstvene raziskave in prav zaradi tega so usmerjene na področje visoke tehnologije, ki je posredno ali neposredno povezana s projekti Raziskovalnega centra in sinhrotrona. Pri tem sodelujejo univerzitetni raziskovalci in strokovnjaki, neodvisni in odvisni delavci, skratka vsi tisti, ki imajo zanimive podjetniške ideje. V Bicu sodeluje približno dvajset podjetij, ki delujejo na inovacijskih sektorjih na področju biotehnologije, aeronavtike, avtomatizacije, kontrole kvalitete itd. Med zanimivimi dosežki lahko omenimo dokončano industrijalizacijo patenta, ki omogoča avtomatičen prevzem genetskih celic (DNA), približno sto farmacevtskih patentov in sodelovanje z Medna-

rodno zdravstveno organizacijo pri raziskavah prehranske kon-servacije. Mnogo je tudi stikov z različnimi tujimi univerzami in družbami na blagovnem in servisnem področju. V Bicu se stalno veča tudi število zaposlenih (približno 160) in vedno več je zunanjih podjetij, ki želijo vlagati ter sodelovati v njegovih projektih; o uspešnosti njegovih izbir pričata tudi aktivni obračun za leto 1990 in vrednost proizvodnje, ki je presegala sedem milijard lir.

V okviru tržaškega Bica zabeležimo tudi več konkretnih pobud za sodelovanje z vzhodnimi evropskimi državami, kjer je veliko dela pri rekonstrukciji industrijskih objektov, pri prehodu iz vojaške v civilno proizvodnjo ter pri usmerjanju vzhodnih ekonomskih operaterjev v tržno gospodarstvo; v ta namen sta Dežela in Spi ustanovili mešano družbo Sced. Med najbolj zanimivimi pobudami lahko omenimo realizacijo podobnega centra v Kopru in Bica Evropske skupnosti na Češkoslovaškem ter industrijske cone v mestu Pecs na Madžarskem. Prav v luči takega sodelovanja je poslanstvo tržaškega Bica toliko bolj pomembno, saj z inkubacijo in usmerjanjem malih in srednjih podjetij na vzhodna tržišča ustvarja vrsto izrednih ugodnosti za celotno deželno pa tudi splošno italijansko ekonomijo.

(dalje)

David Slobec

LEP KONCERT V TREBČAH

Pihalni orkester Viktor Parma iz Trebč je imel v soboto, 25. t.m., uspel celovečerni koncert v domači cerkvi, posvečeni sv. Andreju. Koncert je zelo lepo uspel tako zaradi številne udeležbe kot tudi kvalitetnega izvajanja, omembe vreden pa je zato, ker pri nas nismo vajeni poslušati godbe v cerkvi.

(foto M. Magajna)

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanović, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglaš: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

postave), tako da so poleg angleščine in afrikaansa javni napisi tudi v jeziku zulù (z latinskimi črkami).

Za južnoafričana je Durban mesto počitnic, saj je vse lepo toplo, plaže so čudovite in tudi pogoji za surfanje so tukaj idealni. Medtem ko so bile še lani plaže ločene za različne rase, so bile letos proste in dostopne vsem. Kopanje je sicer tu zelo nevarno zaradi visokih valov in morskih psov. Dovoljeno je le, kjer so obrambne mreže.

V Durbanu sem spoznal precej ljudi, med temi Doroto, študentko durbanske univerze, ki sem jo srečal v diskoteki. Naslednjega dne me je peljala na ogled mesta in mi pripovedovala o svoji življenjski poti ter o svojem gledanju na stanje v Južni Afriki. Stara je 21 let, pred desetimi leti pa se je z družino izselila iz rodne Poljske. Bilo je torej ravno v času propada poljske pomladi, Solidarności in Walese. Poleg poljskega in južnoafriškega državljanstva naj bi sedaj dobila še nemškega, ker je bil nek njen praded nemškega porekla. Sama je sicer priznala, da je to smešno, toda nemško državljanstvo bi ji lahko koristilo, če bi se razmere v Južni Afriki poslabšale in če se stanje na Poljskem ne bo izboljšalo. Bral sem, da je pojav iskanja nemškega državljanstva izredno razširjen v vzhodni Evropi in zelo buri duhove Nem-

cev, ki imajo že težave z zaposlitvijo svojih bratov iz bivše Nemške Demokratične Republike. Dorota pa mi je tudi potrdila dejstvo, da se beli Južnoafričani skušajo pripraviti na morebitne slabše čase, ko bodo črnci prevzeli oblast; mnogi iščejo zaposlitev v Londonu, ZDA in Avstraliji, Italijani (ali njihovi mladi sinovi) ponovno navezujejo stike s svojo domovino v upanju, da si pri nas zagotovijo dom in delovno mesto za negotovo bodočnost.

Dorota mi je pripovedovala, kako so v zadnjem letu postopoma ukinjali apartheid in ni skrivala svojega nasprotovanja — ki je tudi nasprotovanje velike večine belcev — do tega procesa. Šole, avtobusi, lokali, plaže so sedaj mešani, medtem ko so bili šele pred dvajsetimi meseci še strogo ločeni po rasni pripadnosti. Zelo očiten je bil Dorotin rasizem, ki pa ni usmerjen na splošno proti črnski rasi, a le proti južnoafriškemu črncem. Dejala je, da je celo njen ameriški temnopolti prijatelj opazil, da z južnoafriškimi črnci nekaj ni v redu: so umazani, ne surfajo, ker nimajo koordinacije (!), se ne morejo koncentrirati, poznajo samo dve dimenziji, ker ne razločijo globine in podobne neumnosti.

(dalje)